

Epäsovinnaiset naishahmot elokuvassa

Ilmaisumuotona tekstiili- ja maalaustaide

LAB-ammattikorkeakoulu

Kuvataiteilija (AMK)

2024

Reetta Huuskonen

Tiivistelmä

Tekijä Reetta Huuskonen	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK Sivumäärä 25	Valmistumisaika 2024
Työn nimi Epäsovinnaiset naishahmot elokuvassa Ilmaisumuotona tekstiili- ja maalaustaide		
Tutkinto ja koulutusala Kuvataiteilija (AMK)		
Toimeksiantajaorganisaatio (jos opinnäytetyöllä on toimeksiantaja) LAB-ammattikorkeakoulu		
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössä käsiteltiin naishahmoja ja naisten rooleja elokuvissa. Työssä syvennettiin yleisiin ja toistuviin hahmotrooppeihin, jotka määrittelevät hahmon tarkoituksen elokuvan juonessa sekä tekemisen tai käytöksen motiivit. Stereotyyppioita vahvistavat hahmotroopit voivat pahimmillaan vaikuttaa vahingollisesti naisten minäkuvaan ja asettaa naisia alistavaan asemaan yhteiskunnassa. Kiinnostus poikkeaviin ja epäsovinnaisiin naishahmojen kuvauksiin alkoi niiden samaistuttavuuden ja edustuksen lisäämisen kokemuksen kautta.</p> <p>Teoreettisessa osuudessa tutkittiin <i>The Final Girl</i> hahmotrooppia, jota on yleisesti käytetty kauhuelokuvissa, esimerkiksi elokuvassa <i>Halloween</i> (1978). Naisiin kohdistettu romanttisista trillereistä tuttu <i>The Dream Girl</i> hahmo esiintyy esimerkiksi <i>The Virgin Suicides</i> (1999) elokuvassa. Aihe valittiin kiinnostuksesta sukupuoliroolien tutkimiseen sekä naishahmojen vaikutuksesta roolimalleina.</p> <p>Taiteellisessa osuudessa tavoitteena oli kuvata tulkintoja naisten hahmotroopeista ottaen inspiraatiota elokuvien tunnelmista ja visuaalisista ominaisuuksista. Menetelmäksi valittiin öljymaalauksen ja tekstiilin työstämisen menetelmät, kuten käsinompelu ja koneompelu. Kiinnostus tekstiilitaiteeseen nousi sen historiallisesta yhteydestä naisten tekemään käsityötaiteeseen. Materiaalina käytettiin kierrätystekstiilejä.</p> <p>Työprosessista syntyi neliosainen teossarja, jotka nimettiin <i>The Final Girl</i> ja <i>The Dream Girl</i> hahmotrooppien mukaan. Kierrätystekstiilejä käyttämällä pyrittiin tuomaan perinteisesti naisvoimaisen tekstiilitaiteen ala näkyväksi nykytaiteen kentällä.</p>		
Asiasanat öljymaalauksen, tekstiilitaiteen, kierrätystekstiili, materiaalilähtöisyys, roolit, sukupuoliroolit		

Abstract

Author Reetta Huuskonen	Type of Publication Thesis, UAS	Published 2024
	Number of Pages 25	
Title of Publication Unconventional female characters in movies Textile and painting as a form of expression		
Degree, Field of Study Fine Arts (UAS)		
Organisation of the client (if the thesis work is commissioned by another party) LAB University of Applied Sciences		
Abstract <p>The thesis dealt with female characters and roles in film. The work deepened on common and recurring character tropes that define a character's purpose within the plot and their motives for doing and being. Character tropes that reinforce stereotypes can, at worst, damage women's self-image and place women in oppressive positions within society. The interest in anomalous and unconventional female characters stems from their relatability and from the experience of additional representation.</p> <p>The theoretical part of the thesis explored the character trope of <i>The Final Girl</i>, which is commonly used in horror movies such as <i>Halloween</i> (1978). A well-known trope in romantic thrillers aimed at women is <i>The Dream Girl</i> character, which can be seen, for example, in the movie <i>The Virgin Suicides</i> (1999). The theme was chosen out of interest in exploring of gender roles and the impact of female characters as role models.</p> <p>The aim of the artistic part was to portray interpretations or renditions of female character tropes while taking inspiration from the atmospheres and visual components of movies. Oil painting and textile working techniques such as hand sewing and machine sewing, were chosen for the artistic execution of the thesis. The interest in textile art arose from its historical connection to women's handcrafts. For materials, recycled textiles were used</p> <p>The work process resulted in a four-part series of works named after the character tropes of <i>The Final Girl</i> and <i>The Dream Girl</i>. By using recycled textiles, the aim was to make the traditionally predominantly female field of textile art visible in the contemporary art space.</p>		
Keywords oil painting, textile art, recycled textiles, roles, gender roles		

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Naisten hahmotroopit	2
2.1	Hahmotroopit	2
2.1.1	The Final Girl	2
2.1.2	Manic Pixie Dream Girl.....	4
2.2	Kauhugenren uusi naishahmo	5
3	Tekstiilitaide ja materiaalilähtöinen tutkiminen	8
3.1	Tekstiilitaidteen historiasta	8
3.2	Materiaalilähtöisiä nykyaiteilijoita	8
3.3	Materiaalin kuvaus öljymaalauksessa.....	10
4	Taiteellisen työn suunnittelu.....	11
4.1	Työskentelyn lähtökohdat ja tavoitteet.....	11
4.1.1	Teosten suunnittelu	11
4.1.2	Materiaalilähtöisyydestä	12
4.2	Työn merkityksiä ja symboliikka.....	13
5	Taiteellinen prosessi	14
5.1	Teosten rakentuminen.....	14
5.1.1	The Final Girl ja The Dream Girl I-III.....	15
5.1.2	Ripustuksen suunnittelu	19
5.2	Valmiit teokset	20
6	Yhteenveto ja pohdinta	23
	Lähteet.....	25

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö käsittelee elokuvien epäsovinnaisia naishahmoja kuvataiteen keinojen avulla. Tutkin naishahmoja, jotka poikkeavat stereotyyppisistä ja yhteiskunnan ihanteisiin sopivista hahmotroopeista. Hahmotrooppi tai character trope on tunnistettava osa tarinaa tai juonta, joka määrittelee tai ilmaisee informaatiota hahmosta. Hahmotroopit määrittelevät hahmon tarkoituksen juonessa, persoonallisuuden sekä tekemisen tai käytöksen motiivit. Kiinnostuin poikkeavien ja epäsovinnaisista naishahmojen kuvauksista, sillä koen niiden lisäävän samaistuttavuutta ja edustusta naisten kokemuksista.

Opinnäytetyössäni tutkin naisten edustusta elokuvissa kriittisesti. Tulkitseen naisiin kohdistuvia hahmotrooppeja sekä näiden rooleja elokuvissa. Tutkin kiinnostavia ja ristiriitaisia hahmoja, jotka tarjoavat erilaisia näkökulmia naisten elämän kokemuksiin. Tarkastelen moniulotteisten naishahmojen kuvauksien merkitystä sekä niiden vaikutusta varsinkin nuorten naisten minäkuvaan.

Opinnäytetyöni taiteellinen produktio koostuu teossarjasta, jossa tutkin aihettani tekstiili- ja maalaustaiteen kautta. Taiteellisessa työssäni käsittelen omia tulkintojani hahmotroopeista, joihin naiset asetetaan, keskittyen epäsovinnaisen naishahmon kuvaamiseen. Kiinnostukseni tekstiilitaiteeseen nousi sen historiallisesta yhteydestä naisten tekemään taiteeseen. Kierrätystekstiilit ovat merkittävänä osana materiaalilähtöistä taiteen tekemisen tapaan. Öljymaalauksissani pyrin kuvaamaan kangasta ja materiaalia esittävästi. Tavoittelen yhteyttä maalatun pinnan ja tekstiilin välillä. Opinnäytetyössäni pyrin yhdistämään käsityötekniikoita nykytaiteeseen.

Taiteellinen tuotantoni on viime vuosina keskittynyt omiin kokemuksiini naisena, naisten välisten suhteiden syvyyksiin sekä naisiin kohdistettuihin yhteiskunnallisiin rooleihin. Opinnäytetyöni aihe on kytköksissä aiempaan taiteelliseen työskentelyyni. Koen epäsovinnaiset naishahmot itselleni tärkeiksi roolimalleiksi sekä visuaalisena inspiraationa taiteelleni.

2 Naisten hahmotroopit

2.1 Hahmotroopit

Näyttelijät esittävät erilaisia tunnistettavia hahmotrooppeja, jotka kuvastavat hahmon tärkeyttä elokuvan juonessa ja loppuratkaisussa. Katsojan näkökulmasta hahmotrooppien laatu on merkittävä osa elokuvan kokemusta. Onnistuneet ja kiinnostavat hahmot kykenevät vaikuttamaan ja muovaamaan kulttuuria.

Naishahmojen edustuksella pystytään joko vahvistamaan tai muuttamaan yhteiskunnallisia oletuksia. Se, millaisia naishahmoja käsikirjoitetaan ja tuodaan esille visuaalisessa valtamediassa, vaikuttaa yhteisöön ja yksilöön. Lisäämällä epäsovinnainten ja stereotyyppisten roolikuvien määrää, pystytään vaikuttamaan nuorten naisten minäkuvan kehittymiseen ja naisten asemaan yhteiskunnassa.

2.1.1 The Final Girl

Yksi tunnetuimmista naisiin kohdistetusta hahmotroopeista on kauhugenrestä tuttu *the Final Girl*. Tämän hahmotroopin naishahmo on traagisen ja traumaattisen koettelemuksen yksinselviytyjä. Naishahmo kuvataan usein viisaampana ja kekseliäämpänä kuin muut elokuvan naishahmot, jotka kuolevat elokuvan alussa. Toisaalta useammin hahmon nokkeluudella ei ole merkitystä, sillä voittamisen sijaan *the Final Girl* vain selviää elossa. Viimeisenä eloon jääneenä hahmona elokuvan pää- ja sivuhahmo ryhmästä, jää naiselle vastuu työstää traumansa yksin.

The Final Girl hahmotrooppi ei varsinaisesti poikkea siitä, kuinka elokuvat ja niiden hahmot rakennetaan miehisen katseen mukaiseksi. Miesten näkökulmasta kuvattu kauhugenren naishahmo joko rangaistaan tai seksualisoidaan. Viimeiseksi selvinnyttä naishahmoa käytetään moraalisen pilarina, joka on merkittävä osa elokuvan rakennetta ja sanomaa. Äidillinen ja hoivaava *the Final Girl* omaa muista naisista poikkeavan intuition, jonka avulla elokuva asettaa naiset paremmuusjärjestykseen ja vahvistaa stereotyyppisiä kuvauksia naisista. Tästä huolimatta, *the Final Girl* on yhä monissa kauhuelokuvissa ainoa positiivisessa valossa kuvattu naishahmo. (Roche 2017, 14–18.)

Tunnetuimpia *the Final Girl* hahmoja ovat Ellen Ripley (Sigourney Weaver) elokuvassa *Alien* (1978) ja Laurie Strode (Jamie Lee Curtis) *Halloween* (1978) elokuvassa. Näiden hahmojen ajatellaan olevan ensimmäisiä edustuksia *the Final Girl* hahmotroopista. Hahmot olivat aikansa pioneereja ja feministisiä ikoneja. Näiden hahmojen vaikutusta elokuvatuotannon sisällyttämiin naishahmoihin on vaikea kiistää, vaikka ne ovat nykypäivänä kriittisen tarkastelun alaisena.

Feministinen elokuvateoria pyrkii tutkimaan ja luomaan kriittisiä ja teoreettisia analyyseja elokuvista keskittyen sukupuoleen ja naisten asemaan. 1960- ja 1970-luvulla alkanut elokuvien tulkintatapa löysi inspiraationsa toisen aallon feminismistä ja naisten tarpeesta positiivisemmille edustuksille elokuvassa. Toisen aallon feminismi pyrki parantamaan naisten asemaa vaatien sukupuolesta johtuvan syrjinnän lopettamista sekä tasa-arvon toteutumista eri sektoreilla. Toisen aallon feminismi pyrki parantamaan sukupuoliroolien, lisääntymisoikeuksien, taloudellisen itsenäisyyden, työpaikan tasa-arvon ja perheväkivallan suhtautumista.

Slasher-elokuvat vaikuttavat pintapuolisesti sisältävän vahvan naishahmon, sillä päähahmo *the Final Girl* koetaan voitollisena sankarina elokuvan lopussa. Miesohjaajien tekemien slasher-elokuvien kohdeyleisö on usein miespuolinen ja hahmot on tehty miespuoliselle katsojakunnalle samaistuttavaksi. Slasher-elokuvat tunnetaan väkivaltaisuudestaan, raakuudestaan sekä voyeurismista eli naisten tirkistelystä (Kuva 1).

Uhri-sankari *the Final Girl* on anatomisesti ja fyysikaalisesti nainen, mutta hahmotrooppina sillä on lopulta hyvin vähän tekemistä naiseuden kanssa. *The Final Girlin* sukupuolittuneisuuden rikkoo hänen stereotyyppisesti maskuliiniset kiinnostuksensa kohteet, neitseellisyys, toisista naisista eroavaisuus sekä sukupuolineutraali nimi. Naispäähahmolla on yleisesti vain mieshahmoilla käytössä oleva aktiivisesti tutkiva katse, jonka myötä hän aavistaa pahaenteisyyden ennen muita ja etsii tappajan omatahtoisesti. Naishahmoille tuttu kivun, tuskan ja ahdistuksen sietäminen saa uuden merkityksen, kun hän selviytyykin elokuvan loppuun. Elokvasta poistetut perinteiset pelastavat mieshahmot mahdollistavat sen, että *the Final Girl:istä* tulee oma pelastajansa. Elokvun lopussa miespuolinen katsojakunta päästää irti miehisen päähahmon ja pelastavan hahmon oletuksesta ja tunnistaa *the Final Girlin* sankaritariksi. (Thornham 1999, 234–247.)

Kuva 1. James Carpenter & Deborah Hill, Halloween, 1978 (Carpenter & Hill 1978)

2.1.2 Manic Pixie Dream Girl

Manic Pixie Dream Girl on naisiin kohdistettu hahmotrooppi, jonka tehtävä on tukea miespuolisen päähahmon tarinan ylä- ja alamäkiä. Yleisin rinnastus *Manic Pixie Dream Girlille* on alakuloinen ja herkkä mieshahmo, joka tarvitsee henkistä tukea selvitäkseen elämänsä vastoinkäymisistä. Tämä naishahmo on olemassa ainoastaan luodakseen mystisiä ja hengellisiä elämyksiä, sekä tarjotakseen elämänohjeita päähahmolle. Elokuvan lopussa apaattinen mieshahmo pystyy vihdoin näkemään elämänsä hyvät puolet. *Manic Pixie Dream Girlillä* ei ole omaa sisäistä maailmaa, ajatuksia, harrastuksia tai mielenkiinnon kohteita.

Manic Pixie Dream Girl eli *MPDG* on rinnastettavissa muihin yleisiin naisten hahmotrooppeihin, kuten *the Dream Girl* ja *the Special Girl* niiden samankaltaisuuksien kautta. Näitä hahmotrooppeja voi tunnistaa psykologisissa ja romanttisissa draamaelokuvissa, esimerkiksi *The Virgin Suicides* (1999), *American Beauty* (1999), *Lolita* (1997), *Twilight* (2008), *Scott Pilgrim Vs. The World* (2010).

Sofia Coppolan ohjaama *The Virgin Suicides* (1999) käsittelee viiden teinityttösisaruksen itsemurhaa heitä tarkkailleiden poikien näkökulmasta. Nuoret miehet toimivat elokuvan kertojina ja heidän muistelmansa tytöistä ovat täysin heidän muovaamiaan. Elokuvan käsittelemä miehinen fantasia käyttää *the Dream Girl* hahmoa, joka on ideaalinen, mystinen, neitseellinen sekä puhtauden ja pyhyiden kuva. Naispuolisen varhaisteinin infantilismien eli lapseksi pienentämisen sekä seksualisoinnin yhdistäminen luo katsojassa epämiellyttävän ja vastenmielisen kokemuksen.

The Virgin Suicides tarjoaa monimutkaisen kuvauksen naisten murrosiästä. Teini-ikäiset sisarukset onnistuvat vaikeuttamaan tai kokonaan väistämään kliseet, joiden kautta pojat yrittävät heitä ymmärtää. Sisarukset ovat ratkaisemattomia, eikä heitä voi vähentää valmiiksi määritellyiksi kliseiksi. Se paljastaa, että on olemassa osa tytöistä, joita pojat eivät pysty tai eivät suostu tunnustamaan. Elokuva valaisee kulttuurista puutetta ja vajavaisuutta syvään juurtuneen trauman käsittelystä. (Rogers 2015, 35–41)

The Virgin Suicides raapaisee pintaa mielenterveyden tabusta, joka jää käsittelemättä miespuolisen kertojan toimesta. Sisarukset näytetään elokuvassa usein toisiinsa nivoutuneena ryhmänä, joka lisää ajatusta heidän yhteisestä kokemuksestaan yhtenä olemuksena (Kuva 2). Elokuvan kertoja sulkee pois asioita tarinasta, joita hän ei tiedä tai kokee epäsovinnaiseksi ajateltavaksi *the Dream Girlin* liittyen, kuten itsemurhien yksityiskohdat. Mielenterveyden ja itsetuhoisuuden käsittely naishahmon kautta on yleisesti vähäistä tai siihen liittyvää kuvastoa ja kulttuuria usein ihannoidaan ja estetisoidaan.

Kuva 2. Sofia Coppola, *The Virgin Suicides*, 1999 (Coppola 1999)

2.2 Kauhugenren uusi naishahmo

Ajankohtaisissa kauhuelokuvissa löytyy uudella tavalla käyttäytyviä naishahmoja, sekä slasher-tyylistä gorea, joka kohdistuu myös miehiin. Ti Westin *X* (2022) ja sen prologi *Pearl* (2022) kertovat Mia Gothin esittämien naishahmon tarinaa epäonnistuneesta elokuvatähdestä kostonhimoiseksi sarjamurhaajaksi. Ensin tullut *X*-elokuva on tyypillisempi slasher-tyylinen elokuva, joka on ottanut paljon inspiraatiota 70-luvun genren pioneerielokuvista. Elokuvan päähahmo ja *the Final Girl* on Maxine, joka kohtaa vanhan naisen nimeltä Pearl eli elokuvan pahiksen. *X*-elokuvasta kiinnostavan tekee varsinkin se, että päähahmoa ja pahista näyttää sama henkilö eli Mia Goth. Kaksoisrooli toimii kauhuelokuvassa ja tuo lisää jännitettä tunnelmaa.

Pearl-elokuva esittelee pahisnaishahmon alkuperätarinaa ja syitä hänen raaoille teoilleen. Katsoja saadaan empatisoimaan Pearlin kanssa, joka on hyvinkin mahdollista antisankarin roolin avulla. Antisankari on päähahmo, joka epäonnistuu pyrkimyksissään omien ominaisuuksiensa tai niiden puutteiden takia. Samaistuttavuus, inhimillisuus ja sääli ovat toimivia tapoja saada katsoja elokuvan pahiksen puolelle.

Tarinankerronnan vanhimpia naishahmoja on miesten viettelijä eli *Femme Fatale*, joka on usein elokuvan pahis tai antisankari. *Femme Fatale* on kuitenkin liiallisesti kytköksissä miehiseen katseeseen, eikä se pysty tarjoamaan tarpeeksi stereotyyppistään eroavaa naispahista. Ongelmana on, että *Femme Fatalen* suurin tarkoitus on vietellä miehishahmoja ja toimia seksuaalisena objektina, joka minimoi kaiken muun sen saavuttaman

hahmotrooppina. Naispahikset ovat joko miesten viettelijöitä tai miesten tuhoajia, mutta silti aina on kyse mieskeskeisestä maailmasta. Epäsovinnainen naispäähahmo voisi olla pahis tai antisankari siten, että hän tekee itse moraaliset päätöksensä ja toimii omien motiiviansa kautta.

Carlota Peredan kauhuelokuvassa *Piggy* (2022) seurataan Sara nimistä läskiä teinityttöä, joka joutuu brutaalisti kiusatuksi painonsa ja ulkonäkönsä vuoksi. Päähenkilö saa tietää kaupungissaan olevasta sarjakidnappaajasta ja -murhaajasta, joka on siepannut myös hänen kiusaajiaan. Elokuvan pahis eli murhaaja on päähenkilöä reilusti vanhempi mies, josta ei kerrota mitään eikä elokuvaa viedä eteenpäin hänen näkökulmastaan.

Saran ensimmäinen kohtaaminen murhaajan kanssa tapahtuu uima-altaalla, jossa nuorten tyttöjen joukko yrittävät hukuttaa Saran (Kuva 3). Myöhemmin Sara jää kiinni nähdessään miehen sieppaamassa tytöt autoonsa ja selviää, että miehellä ei ole aikeissa satuttaa Saraa. Pahis tuntuu kostavan Saran puolesta kaikille häntä piinalleille henkilöille järjettömänä rakkauden osoituksena. Sarjamurhaajan lisäksi kukaan elokuvan henkilö ei näytä päähahmolle empatiaa tai hyväksyntää.

Kuva 3. Carlota Pereda, *Piggy*, 2022 (Pereda 2022)

Elokuvan loppu huipentuu veriseksi slasher-tyyliseksi kauhuksi, kun Sara päätyy varastorakennukselle, jossa hänen kiusaajiaan pidetään vankeina. Sara päätyy moraaliseseen ristiriitaan, kun hän joutuu valitsemaan elokuvan sarjamurhaajan kanssa olemisen ja kiusaajiensa pelastamisen välillä. Sarjamurhaaja eli Saraa paljon vanhempi mies on kohdistanut Saraan ajatuksia heidän välisestä romanttisesta ja seksuaalisesta yhteydestään käyttäen väkivaltaa ja valta-asemaansa. Saran hahmo tuntuu harkitsevan molempia vaihtoehtojaan ja puoliaan.

Sarasta ei tule elokuvan viimeistä selviytyjää eli *the Final Girl* hahmoa omien päätöksensä ja vaikutuksensa kautta. Päättämällä pelastaa kiusaajansa ja armahtamalla heidät koston sijaan, Sarasta tulee elokuvan sankaritar. On harvinaista nähdä naishahmoa pelastamassa elokuvan muita naisia ja hylkäämässä tai peräti tappamassa elokuvan mieshahmon. Päähahmon ristiriitainen ja vaihteleva käytös elokuvan aikana tekee elokuvan lopussa tehdystä päätöksestä yllättävän. Sara osoittaa vahvoja moraaleja ja oikeudenmukaisuuden halua kukistaessaan elokuvan pahiksen tämän manipuloinnista huolimatta.

Piggy-elokuvassa lihavuutta käsitellään virkistävän suorasti ja tabuja säästelemättä. Muuten kiinnostavasta läskin naisen kuvauksesta olisi voinut jättää pois salassa leivonnaisten ahminta kohtaukset, sillä ne eivät sovi nykyaikaiseen keskusteluun lihavuudesta ja vahvistavat vahingollisia stereotypioita. Odotan vielä nuoresta läskistä naisesta kertovaa elokuvaa, jossa ei koettaisi tarpeelliseksi selittää lihavuutta piilotetulla ylensyömisellä tai muulla häiriöisellä ruokasuhteella.

Naisten ohjaamat elokuvat kuten *Piggy* ja *The Virgin Suicides* tarjoavat hyviä vaihtoehtoja ja korvikkeita mieskeskeiselle valtamedialle. Suurten filmiyhtiöiden ulkopuolella tehdyt elokuvat ovat usein vapaampia ilmaisussaan ja kykenevät ilman sensuuria ottamaan kantaa polttelempiin aiheisiin.

3 Tekstiilitaide ja materiaalilähtöinen tutkiminen

3.1 Tekstiilitaiteen historiasta

Tekstiilitaiteella on pitkä perinne käsityötaiteen osana ja historiallisesti naisvoimaisena taiteen muotona. Naistaiteilijoita ja tekstiilitaiteilijoita on ollut pitkään, mutta vasta viime aikoina taiteen kenttä on avautunut aiemmin huomiotta jääneille tekijöille ja tekemisen tavoille. Kuvataide on naisvoimainen ala, mutta tietyt taiteen osa-alueet ovat vähemmän arvostettuja ja vähemmän rahoitettuja naisvoimaisuuden takia.

Tekstiilitaiteen sukupuolittuneisuus on pitkälle juurtunutta yhteiskunnan ja toimintatapojen rakenteiden kautta. Jotta näitä rakenteita voidaan purkaa ja muuttaa, on tunnustettava taustatekijät, jotka näitä rakenteita ylläpitävät ja edelleen rakentavat. Naisvaltaisuus ja feminiiniseksi luenta ovat myös ominaisuuksia, jotka rikastavat työskentelyä. Feminismi voi olla sisällöllisesti keskeinen teema taiteessa, mutta tekstiilitaiteessa sen ei suoranaisesti tarvitse olla aiheena, jotta se tulisi ilmi. Tekstiilitaiteeseen välineenä ja työtapana on sisäänkirjoitettu naisvoimaisuuteen liittyvä historia ja sen nykypäivänä näkyvät rakenteet, jonka vuoksi se on vahva väline pyrkiessä rikkomaan sukupuolittuneisuutta ja stereotyyppioita. (Haveri 2016, 108–113)

3.2 Materiaalilähtöisiä nykytaiteilijoita

Opinnäytetyöprosessin aikana tutustuin kiinnostaviin tekstiilitaiteilijoihin ja maalareihin, joiden teokset puhuivat samaa kieltä omien teoksieni kanssa tai jopa inspiroivat sen tekotavan. Nykytaiteilijat tuovat yhä enemmän yhteiskunnallisia ja kulttuurisia aiheita esille teoksissaan. Tekstiili ja materiaalilähtöinen taiteen tekeminen on osuva taiteen alue, jolla osoittaa yhteiskunnan ja tasa-arvon epäkohtia.

Kholod Hawash on Irakissa syntynyt taiteilija, joka käsittelee teoksissaan naisen suhdetta maailmaan ja ympäristöön. Hawash käyttää tekstiiliteoksissaan perinteisiä irakilaiden tilkkutäkkien ja huopien tekoon käytettäviä tekniikoita. Hawashin käsin ommellut kankaat vaikuttavat yksityiskohdillaan, viittauksilla, symboleilla ja omantakeisilla mailmoillaan. Teoksien visuaaliset elementit kumpuavat irakilaisista kansanperinteistä, myyteistä, vanhoista tarinoista sekä luonnosta. (Korpak 2023)

Kholod Hawashin tekstiiliteos *“Wild Song”* (2022) kuvaa kukkien ja mestattujen päiden keskellä istuvaa naishahmoa leikkaamassa pitkiä hiuksiaan pois (Kuva 4). Teoksen pinta on kauttaaltaan käsintehtyjen pistojen peitossa, jotka luovat hypnotisoivat tekstuurin. Teoksen naishahmo, kukat ja muut elementit ovat pelkistettyjä ja tyylliteltyjä ilmaisultaan.

Kholod Hawashin tekstiiliteokset tarkastelevat kulttuuria, yhteiskunnan epäkohtia sekä rakenteita, jotka johtavat naisten epätasa-arvoiseen asemaan. Naisten alisteinen asema yhteiskunnassamme ilmenee edelleen paljolti kotitöiden tekemisen kautta. Kotityöt ja muut perinteisesti ”naisten työt” nähdään yhä yhteiskunnassamme vähemmän arvokkaina sekä vähemmän älyllisenä tekemisenä, vaikka kotitöiden tekemisestä on esitetty teorioita kansantaloudellisesta merkittävydestä. Suuri osa kodissa tehtävästä taloustyöstä ilmenee tekstiilimateriaalin kautta. Naisten tekemä näkymätön työ yhdistetään usein arkisuuteen, joka ilmenee sen vähäisemmässä arvostuksessa. Tekstiilimateriaalit ovat suurena osana arkipäivän työstä, jota naiset tekevät. (Lukkarinen 2008, 130–136)

Taistelu naisten oikeuksien puolesta taiteen avulla on itsellenikin tärkeä arvo. Haluan opinnäytetyölläni tuoda esille naisille asetettuja odotuksia ja niiden vaikutusta naisten asemaan yhteiskunnassa. Tekstiilitaide on oiva väline tuoda esille yhteiskunnan epäkohtia ja yleisiä vääryyksiä naisten asemaan liittyen.

Kuva 4. Kholod Hawash, "Wild Song", 2022, käsin ommeltu kangas, 300 cm x 200 cm (Hawash 2022)

3.3 Materiaalin kuvaus öljymaalauksessa

Haluan tehdä opinnäytettäni varten öljymaalauksen, koska se on minulle tutuin ja ominaisin taiteen tekotapa. Maalaukseni sisältävät usein tyylieltyjä naishahmoja ja pelkistettyjä ympäristöjä. Maalaan yleensä intuitiivisesti ja omaan mielikuvaani pohjautuen. Käytän piirustuksiani ja valokuvia apuna naishahmojen asentojen ja mittasuhteiden saavuttamiseksi.

Ennen opinnäytetyöni aloittamista näin verkossa Natasha Bieniekin öljymaalauksia, jotka tekivät suuren vaikutuksen. Bieniekin ”*Glacier*” (2014) teoksen naishahmo kiemurtelee epämukavassa asennossa kankaiden peittämässä tilassa (Kuva 5). Kylmät värit, kiiltävien kankaiden vuoren kaltaiset muodot ja teoksen nimi, viittaavat jäävuoriin ja jäätiköihin. Naishahmon kehonkieli ja hiuksilla peitetyt kasvot luovat vahvoja mielikuvia kivusta ja epämukavuudesta. Teoksen voisi tulkita kannanottona ihmisen ja luonnon välisen yhteyden katoamiseen ja sen kaipaamiseen.

Bieniekin tarkka ja todellisuutta imitoiva materiaalin kuvaamisen tyyli on valloittavaa ja lisää teoksen vaikuttavuutta. Bieniekin teoksien kautta inspiroiduin käyttämään teoksissani naishahmojen kasvojen peittämistä visuaalisena voimakeinona. Teoksen vaikutuksesta haluan kuvata maalaukseni hahmoa ja ympäristöä enemmän todellisuutta kuvastamalla tavalla kuin aiemmassa taiteessani.

Kuva 5. Natasha Bieniek, ”*Glacier*”, 2014, öljymaalaukseen puulle (Bieniek 2014)

4 Taiteellisen työn suunnittelu

4.1 Työskentelyn lähtökohdat ja tavoitteet

Opinnäytetyöni taiteellista osiota varten haluan luoda teoksia, jotka kuvaavat ja tuovat esiin naisiin yleensä kohdistuvia hahmotrooppeja. Itseäni eniten kiinnostavat *the Final Girl* ja *the Dream Girl* hahmojen konseptit ja niihin liittyvät ulottuvuudet. Pyrin toistamaan teoksissani elokuvien visuaalisia keinoja ja elementtejä, joissa nämä hahmotroopit esiintyvät. Haluan teoksiini viittauksia elokuviin, joita olen käyttänyt teoksieni taustatietona. Olen huomioinut elokuvia katsoessani esimerkiksi tunnelman, hahmojen puvustuksen ja tilojen lavastuksen. Viittaukset taustalla innoittaneisiin elokuviin eivät välttämättä avaudu kaikille teoksen katsojille ja voivatkin olla tarkoituksella epäsuoria.

Pyrin toteuttamaan ainakin teosparin tai laajemman teossarjan aiheeseeni liittyen. Taiteen tekemisen tapani on monella tapaa intuitiivinen ja ideoin jatkuvasti uutta, joka myös opinnäytetyön prosessissa tulee olemaan läsnä. Näitä sivutuotoksia saatan myös käyttää ripustaessani taidemuseolla.

Tavoittelen opinnäytetyöni taiteellisilla teoksilla aiheeni esille tuomisen lisäksi vakuuttavuutta ja kiinnostavaa kokonaisuutta. Haluan esitellä aiheeni epäsovinnaisista naishahmoista elokuvista viitteellisesti ja epäsuorasti. Naishahmot ja hahmotroopit sekä elokuvat, joissa he esiintyvät ovat taiteeni taustalla, mutta en hae suoraa yhtenäisyyttä näiden kahden asian välillä. Haluan antaa katsojalle tulkinnan vapautta ja mahdollisuutta nähdä teoksissa monia erilaisia näkökulmia.

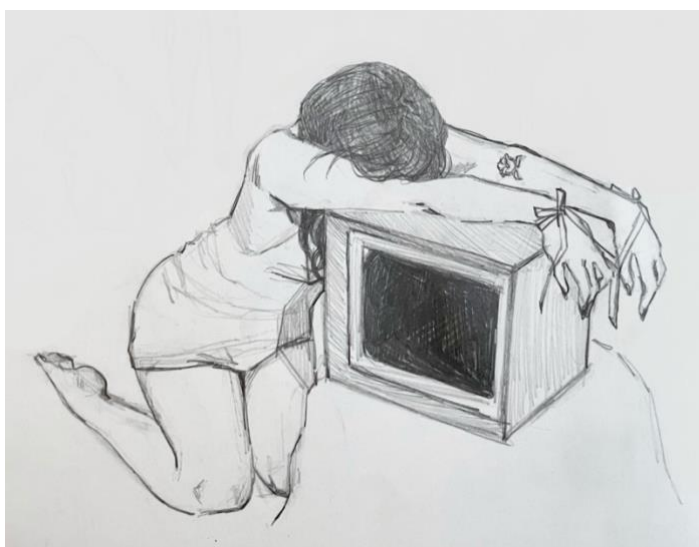
4.1.1 Teosten suunnittelu

Aloitin opinnäytetyön taiteellisen osuuden suunnittelemalla ja luonnostelemalla teoksia, joita voisin toteuttaa maalaten tai ommellen. Taiteelleni on ominaista kuvata naisia ja naishahmoja, ja ne ovat usein keskiössä teoksissani. Taidetyylini on pelkistetty, vähäeleinen ja tyylielty, joka näkyy varsinkin teoksieni taustoissa ja ympäristöissä. Pyrin ylläpitämään yhtenäistä tyylieltyä ja värimaailmaa teoksen pinta-alalla sekä teosten kesken.

Tein lyijykynä luonnoksen naishahmosta, joka on etukenoon luhistuneena kuvaputkitelevisiön päällä. Haluan sisällyttää ainakin yhteen teokseen television esineenä tai välineenä, jota voi myös käyttää elokuvaan viittaamiseen. Vanhanaikaista teknologiaa edustava kuvaputkitelevisio yhdistyy saumattomasti 70-luvun lopun kauhuelokuvapioneerien kanssa. Naishahmo sijoittuu synkkään metsään ja televisio

kummun päälle, jotta se tulisi enemmän esiin sommitelmassa. Haluan käyttää pimeää metsää, koska se on usein tila johon naishahmot päätyvät tai joutuvat kauhuelokuvissa.

Käytin öljymaalaukseni toteuttamiseen lyijykynäluonnostani mallina (Kuva 6). Haluan myös tekstiiliteoksissani kuvata naishahmoa, mutta en välttämättä kokonaan näkyvänä. Kasvojen peittäminen esimerkiksi hiuksilla tai kankailla luo vahvan katkoksen katsojan ja teoksen välille. Kasvot ovat usein ensimmäinen asia, johon kiinnitämme huomiota. Sen poistaminen teoksesta vapauttaa katsojan tarkastelemaan muuta ympäristöä ja esineitä, joita kuvassa on. Peittämällä kasvot, jostain muusta kohdasta tulee keskipiste ja naishahmo jää pienempään osaan teoksessa.

Kuva 6. Lyijykynäluonnos The Final Girl öljymaalausta varten

4.1.2 Materiaalilähtöisyydestä

Koin tärkeänä hankkia tekstiilimateriaalit käytettyinä kirpputoreilta, second hand - verkkokaupoista, kodin ylimääräisistä tekstiileistä sekä koulun varastoista. Materiaalien hankinta ja valinta on tärkeä osa taideteoksen luomisen prosessia. Valitsin intuitiivisesti kankaita, joihin koin vetoa ja jotka olivat mielestäni jollakin tavalla kiinnostavia. Kierrättäminen ja uudelleenkäyttäminen ovat tärkeitä arvoja ja myös taidetta tehdessä merkityksellinen asia, joka tulisi ottaa huomioon. Tekstiilien uusiokäyttö on myös ekonomisesti kannattavaa ja mahdollistaa taiteen tekemistä vähäisellä budjetilla.

Tekstiileillä on vahva yhteys arkeen ja päivän mittaan olemme monien eri kankaiden ympäröimänä. Opinnäytetyötäni varten hankin kankaita kirpputoreilta, jotka useimmin olivat kodintekstiilejä. Tekstiilit luovat positiivisia mielikuvia lämmöstä, pehmeystä ja kodista, sekä ovat helposti lähestyttäviä tuttua materiaalina. Kodintekstiilit resonoivat arjen lisäksi levon ja vapaa-ajan vieton ajatuksissa. Joutoajan kuvaaminen taiteessa on itseäni

kiinnostava aihe, jota aion käyttää opinnäytetyöni taiteellisessa osana visuaalisena elementtinä.

4.2 Työn merkityksiä ja symboliikkaa

Haluan sisällyttää teoksiini symboleja, joilla on erilaisia merkityksiä ja jotka ovat yhteydessä yhteiskunnan rakenteisiin. Vanhat vallan symbolit ja niiden ajamat ajatukset ovat nykypäivänä esillä varsinkin Euroopassa jäljellä olevissa monarkioissa kruunajaisten ja niistä johtuvan valtamedian tiedotuksen kautta. Valtaesineissä kiinnostavinta on se, kuka sitä saa käyttää tai pitää päällään ja miksi.

Mieskeskeinen länsimainen historia on mahdollistanut vallankäytön keskittymisen pienelle ihmisryhmälle. Tarkat säännökset koskevat keskiaikaisia esineitä, joiden avulla myös pidetään yllä epätasa-arvoisen yhteiskunnan perinnettä. Valtakunnanomina on monarkiassa käytetty kruununkalleus, joka yhdistetään nykypäivänä vahvasti Yhdistyneisiin kuningaskuntiin (Kuva 7). Pallonmuotoinen esine, jonka yläosassa on risti kuvastaa maapalloa ja kristinuskoa. Toisaalta valtakunnanomina on muodoltaan samankaltainen kuin naisen sukupuolta edustava Venus-symboli.

Tavoitteena on epäsuorasti käyttää valtaesineitä sekä niiden vastineita luomaan ristiriitaista tunnelmaa. Haluan teoksilla purkaa vanhentuneita ajatuksia kääntämällä valta-asema pääläelleen ja tavoitella vallan tasaisemman jakautumisen kuvaamista. Symbolien, elokuvien viittausten sekä naisen aseman tulkitsemisen myötä opinnäytetyöni taiteellisen osuuden täysi ymmärtäminen vaatisi katsojalta äärimmäisen paljon medialukutaitoa ja taustatietoa spesifeistä aiheista. Haluan myös teoksieni olevan vapaatulkintaisia eikä liiakseen mitään tiettyä agendaä alleviivaavia.

Kuva 7. Valtakunnanomina (Royal Collection Trust)

5 Taiteellinen prosessi

5.1 Teosten rakentuminen

Aloitin tekstiiliteoksien tekemisen materiaalien hankinnalla ja valinnalla. Löysin läpikuultavaa vaaleaa verhoa, jossa oli ripustus lenkit ja valkoiset reunukset. Tein tästä kankaasta eri kokoisia pohjia, joiden päälle lähdin sommittelemaan pienempiä kankaan paloja, löytämiäni kiinnostavia yksityiskohtia sekä itse virkattuja tekstuureja. Leikittelin tekstiileillä ja muodostin tiloja mahdollisimman vähäisellä informaatiolla.

Käytin rypyttettyä yksityiskohtaa kuvastamaan verhoa ja ikkunaa teoksen oikeaan yläkulmaan, sekä kangaslangasta virkattua palaa viitteellisenä mattona kuvastamaan lattiaa teoksen vasemmassa laidassa (Kuva 8). Tekstiiliteoksissa koen materiaalien kautta työskentelyn ominaiseksi ja kiinnostavaksi lähestymistavaksi.

Kuva 8. The Dream Girl I teoksen sommittelua

Halusin viitata teoksieni värivalinnoissa *The Virgin Suicides* (1999) elokuvaan. Elokuvan värimaailmaa, puvustusta ja lavastusta on inspiroinut 70-luvun hempeän sävyiset yömekot ja herkät kukkakuvioiset pitsit. Haalean pastelli sävy maailma on tyttömainen ja suloinen, joka on täydessä ristiriidassa elokuvan tapahtumiin. Niiden yhdessä luoma kontrasti jää mieleen elokuvaa katsoessa, jonka innoittamana halusin teoksiini samankaltaisen kokemuksen. Pidän taiteessa, jossa käsitellään painavia aiheita visuaalisesti hellän estetiikan kautta. Halusin tuoda teossarjaani samankaltaista latausta pehmeiden tekstiilimateriaalien ja hennon väripaletin kautta.

Olen aiemmassa taiteellisessa tuotannossani tehnyt hyvin vähän tekstiilitaidetta ja ne mitä olen tehnyt, ovat olleet lähtökohtaisesti ei-esittäviä. Otin haasteekseni siirtää omaa tyyliä piirustuksen ja maalauksen tapaa myös tekstiileillä tekemiseen. Luonnostelin kuvaa kahdesta naishahmosta makaamassa vierekkäin ensin paperille ja sitten kahteen kertaan kerrostetulle kankaalle. Vaaleanpunainen puuvillakangas sai lisää hentoutta

läpikuultavasta valkoisesta kankaasta. Ompelin käsin ja ompelukonetta käyttäen piirustukseni viivoja seuraten (Kuva 9). Tekniikka oli aluksi aikaa vievää ja yksityiskohdissa haastavaa, mutta jälki nopeutui ja parani mitä enemmän tein saman tyylistä ompelua. Oppimiskynnyksen jälkeen tunsin tämän tekstiilin työstämisen tavan omakseni ja halusin tehdä lisää samankaltaisia teoksia. Naishahmojen ääri viivojen ompelemisen jälkeen lisäsin yksityiskohtia kuten vaatetusta ja asusteita löytämälläni kankailla. Kun naishahmot olivat valmiit, leikkasin ne kankaasta irti ja liitin ne verhokangas pohjaan, jonka olin aiemmin tehnyt.

Kuva 9. The Dream Girl I teoksen naishahmojen ompelemista

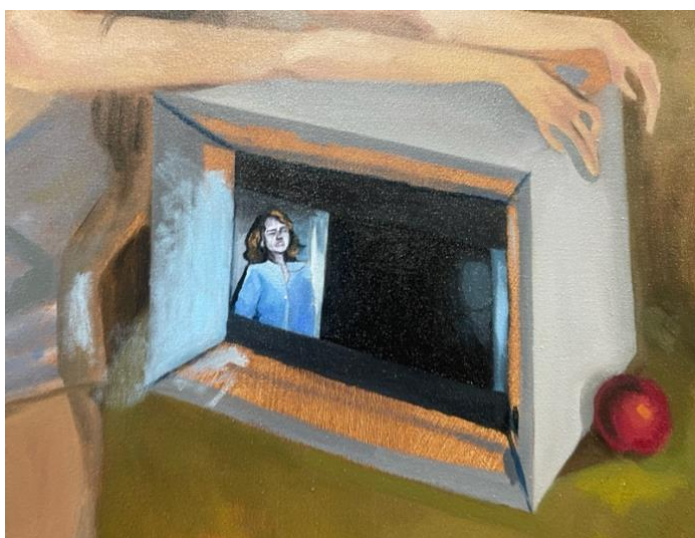
5.1.1 The Final Girl ja The Dream Girl I-III

Nimesin opinnäytetyönäyttelyyn tulevan tekstiiliteossarjan *The Dream Girl I-III* ja öljymaalauksen nimesin *The Final Girl* hahmon mukaan. Päädyin nimeämään teokset näin, koska suosin yksinkertaista nimeämistä ja nämä kyseiset hahmotroopit olivat isoimpana inspiraation lähteenä teoksille.

Aloitin öljymaalauksen tekemällä 120 cm x 100 cm puuvillakangas maalaus pohjan ja pohjustamalla sen. Tein alusmaalauksen ruskean sävyisellä akryylimaalilla, jossa käytin tekemääni lyijykynäpiirustusta mallina. Käytin piirustustani apuna mittasuhteiden ja sommittelun löytämiseen. Kuivuneen akryylimaalin päälle aloin kerros kerrokselta lisäämään valkaistulla pellavaöljyllä ohennettua öljymaalia.

Valitsin *The Final Girl* maalauksessa olevaan kuvaputkitelevisioon maalattavaksi kohtauksen *Halloween* (1978) elokuvasta. Otin teokseeni mukaan kyseisen elokuvan, koska se on yksi ensimmäisistä, jossa puhutaan naisesta elokuvan viimeisenä selviytyjänä eli *the Final Girl*inä. Halusin maalata elokuvan kohtauksen mahdollisimman esittävästi ja toivoin henkilön, joka tuntee *Halloween* elokuvan pystymään tunnistamaan sen maalauksestani. Valitsin tämän kohtauksen, joka on elokuvan loppuhuipentumasta, koska

halusin tunnetun ja muistettavan kohdan elokuvasta. Naispäähahmo on jahdattavana ja hän piiloutuu hetkeksi seinän taakse vuodattamaan ahdistustaan ja itkemään kokemansa takia. Elokuvan pahis ilmestyy pimeästä käytävästä lähemmäksi televisioruudun oikeassa reunassa. Halusin kuvata maalauksessani vaaran, ahdistuksen ja kärsimyksen tunteita, joita *the Final Girl* usein joutuu kokemaan (Kuva 9). Pysin maalaamaan televisioruudun pikkutarkasti, koska koin ruudun olevan teoksen keskipiste. Televisiossa olevat naisen kasvot ovat melkein maalaus pohjan keskikohdassa toisin kuin maalauksen naishahmo, jonka kasvot ovat peitettynä. Ihmiset etsivät kasvoja ja tunnistettavuutta elämässä ja taiteessa, jonka vuoksi ennakkoin televisioruudun olevan tärkeä yksityiskohta maalauksessani.

Kuva 9. *The Final Girl* maalauksen keskeneräinen yksityiskohta

The Final Girl öljymaalauksen toteutuksessa haastavinta oli kuvaputkitelevision ruudun luoman valon ja sinertävän hohdon luominen maalauksen keinoin. Aiemmassa taiteellisessa työssäni olen tottunut pelkistämään ja tyyllittelemään teoksen ihmishahmoja sekä varsinkin taustoja. En yleensä käytä todellisia tilanteita tai ihmisiä mallina, vaan työskentelen ajatuksien ja mielikuvien pohjalta. Televisioruudun hohde oli haastavaa hahmottaa ilman mallikuvaa tai vastaavan tilanteen kokemista. Työskentelyä hankaloitti myös taustalla oleva synkkä metsä sekä kumpu, jonka päällä televisio on. Sinisen valon heijastuminen ympäristöön ja naishahmoon oli haastavaa ja muokkasin tätä kohtaa maalauksessa pitkään (Kuva 10). Konsultoin mahdollisimman monelta mielipiteitä ja neuvoja valon toimivuudesta tilassa.

Lopulta päädyin oman tyyliini pelkistämiseen valon kohdalla. Todella tarkka realistinen kuvaaminen ei ole ominaista taiteessani enkä usko sen lisäävän teokseen tarinallisesti tai kerronnallisesti mitään merkittävää. Voisin jatkossa harjoitella erilaisten valotus tilanteiden

maalaamista asetelmasta tai elävästä mallista, mikäli sille tulee mahdollisuus. Tuntui kummalta yrittää pakottaa keksittyä sommitelmaa, joka ei pohjautu mihinkään oikeaan tilanteeseen, realistiseksi tai todellisuutta imitoivaksi. Mielikuviin pohjautuva taiteen tekemisen tapani rajoittaa todellisten tilanteiden kuvaamista, mutta myös tekee niistä omanlaatuisia. Epätodellinen valotustilanne tukee aihettani tuomalla maalaukseen haluamaani jännitettä, jota myös lähteenä käyttäneissäni kauhuelokuvissa on.

Kuva 10. The Final Girl maalaus keskeneräisenä

The Dream Girl teossarjan kolmas ja isoin teos oli alun perin ajateltu *The Final Girl* maalaukselle pariaksi. *The Dream Girl III* tekstiiliteoksessa on makaava naishahmo, jonka kasvot on peitetty kankaalla. Naishahmolla on yllään vaatteet, joiden rypytykset, röyhelöt ja pastellisävyt saivat inspiraationsa 70-luvun yöasuista. Ompelin naishahmon yksityiskohtia ompelukoneella ja käsin. Jatkoisin *The Virgin Suicides* elokuvan innoittamana herkkien sävyjen ja satiinisten materiaalien käyttöä tekstiiliteossarjassani. Sommittelin löytötekstiileistä hillityn sävyisiä tiloja ja laskostettuja tekstuureita (Kuva 11).

Halusin kuvata *the Dream Girl* hahmon oletettua ideaalisuutta ja ihanteellisuutta rinnastettuna omituiseen tunnelmaan, minkä kasvojen peittäminen kankaalla luo. Epämukavan ja mahdollisesti vaarallisen tilanteen kuvaaminen tuntuu kevyemmältä ja miellyttävämmältä kun se on puettu pastellisävyihin ja röyhelöihin. Kasvojen peittäminen kankaalla on tehokeino, joilla pyrin luomaan katsojassa erilaisia ajatuksia ja mahdollisia tulkintoja.

Unelmatyttö on usein valtamediaan kuuluvissa elokuvissa valkoinen, laiha ja länsimaisiin kauneusihanteiden mukainen. Halusin käyttää tätä yhteiskunnan asettamaa normia

hyödyksi ja kuvata teoksieni naishahmot sen mukaisesti, mutta epämukavassa tilanteessa. Halusin kuvata teoksissani naishahmoja niin kuin ne esiintyvät elokuvissakin ja millaisina esikuvina ne nuorille naisille tarjotaan. Tarkoituksellisesti näitä normeja vastaan menevällä taiteella on aikansa ja paikkansa sekä on varmasti oikeassa tilanteessa hyödyllistä. Koen sellaisen taiteen, joka yrittää tarkoituksen mukaisesti mennä kauneusihanteita vastaan omalla tavallaan enemmän kitsch-tyyliseksi kuin voimaannuttavaksi.

Kuva 11. The Dream Girl teossarjan sommittelua

Viimeistelin naishahmon ja käsin ompelin valtakunnanomenaa symboloivan kolmiulotteisen yksityiskohdan hahmon käteen. Käytin satiinia imitoivaa kiiltävää polyesteri kangasta kuvaamaan kultaista pallomaista muotoa. Pidin ajatuksena siitä, että käyttää muovista ja synteettistä kangasta kuvaamaan esinettä, jolla on todellisuudessa suuri rahallinen arvo. Käsin tehtyjen yksityiskohtien tekeminen oli aikaa vievää ja tarkkaa työtä, jonka vastapainoksi jätin taustan pelkistetyksi ja isommiksi väripinnoiksi, joita oli helppo ommella yhteen ompelukoneella. Rakensin taustan naishahmon ympärille, sillä olin tehnyt hahmon ensimmäisenä valmiiksi (Kuva 12). Suhteutin taustan pintoja naishahmon mittasuhteisiin, etsien tasapainoa ja miellyttävää kokonaisuutta.

Kuva 12. The Dream Girl teossarjan ompelua

5.1.2 Ripustuksen suunnittelu

Suunnittelin ripustavani teossarjani taidemuseolla nurkkaan, jossa kaksi seinää kohtaa. Halusin käyttää kahta seinää ripustuksessa, jonka avulla teokset muodostavat oman alueensa ja peilaavan toisiaan. Kolme teosta tulee seinään tai seinää vasten, joko naulattuna tai kiskolle ripustettuna. Yksi tekstiiliteos ripustetaan katosta siten, että se riippuu maalauksen edessä ja osittain päällä. Halusin tekstiiliteoksen peittävän maalauksen oikeaa ylänurkkaa, ja sen nauhojen laskeutuvan maalauksen eteen. Toivoin, että teokset ovat lähekkäin ja vuorovaikutuksessa toisiinsa. Halusin ripustaa öljymaalauksen hieman normaalia alemmaksi ja päälle ripustettavan tekstiiliteoksen hieman normaalia korkeammaksi, jotta ne muodostaisivat yhtenäisen kokonaisuuden. Luonnostelin ripustusta varten kuvan havainnollistamaan tavoittelemani lopullista kokoonpanoa (Kuva 13).

Käytin tekstiiliteoksissani verhokangasta, jossa oli valmiina verholenkkejä. Tein myös lisää verholenkkejä ja päätin käyttää niitä hyödykseni ripustuksessa. Mietinnässä oli monia eri ideoita tekstiiliteosten esille panosta ja siitä, kuinka paljon tuo esille verhon kaltaisuutta. Verhotanko tuntui liian alleviivaavalle ja kitschtyyliseltä, sillä olen ennen suosinut pelkistettyjä ja vähäeleisiä ripustus menetelmiä. Verhotangon täytyisi olla juuri teoksia varten mietitty ja hankittu, eikä mikä tahansa uuden tuotannon verhotanko.

Päädyn ottamaan inspiraatiota Kholod Hawashin tekstiiliteoksien ripustus menetelmästä. Joissakin hänen teoksissaan on saman kaltaiset valkoiset verholenkit kuin minun teoksissani. Lenkkien avulla teokset saa pujotettua ohuen puukepin läpi, joka suoristaa teoksen ja mahdollistaa seinään sekä kiskoon ripustamisen. Löysin ohutta puurimaa eli

pyörylistaa, joka täytti kriteerini ripustusta varten. Leikkasin, hioin ja maalasin pyörylistat valkoiseksi, jotta ne olisivat mahdollisimman yksinkertaiset ja huomaamattomat.

Kuva 13. Lyijykynäluonnos näyttelyn ripustuksesta

5.2 Valmiit teokset

Opinnäytetyö näyttelyssä esillä olivat valmiit teokseni, eli *The Final Girl* öljymaalaukset ja *The Dream Girl I-III* teossarja. Kuvassa 14 näkyy maalauksen ja tekstiiliteoksen lopullinen päällekkäinen ripustus. Tekstiiliteos saa maalauksen hengittämään ja myös yhdistää sen muihin teossarjan töihin. Ensimmäiseksi valmistunut ja muiden teosten innoittaja *The Dream Girl I* ripustettiin valmistelemani puisen listan avulla (Kuva 15).

The Dream Girl III oli valmistuessaan isoin teossarjan tekstiiliteoksista ja se lisää kokonaisuuden vaikuttavuutta (Kuva 16). Kuvassa 17 näkyy taidemuseolla ollut opinnäytetyö kokonaisuus, jonka ripustus onnistui suunnitelmieni mukaisesti. Olin kiitollinen saadessani haluamani kulma tai nurkka paikan, sillä niitä ei taidemuseolla ollut kovin montaa. Teokseni ei toimisi mielestäni yhtä tehokkaasti esimerkiksi yhdelle pitkälle seinälle ripustettuna.

Kuva 14. Reetta Huuskonen, "The Final Girl", öljymaalaus kankaalle, 120 cm x 100 cm, 2024 & "The Dream Girl II", kierrätystekstiili, 60 cm x 105 cm, 2024

Kuva 15. Reetta Huuskonen, "The Dream Girl I", kierrätystekstiili, 85 cm x 55 cm, 2023

Kuva 16. Reetta Huuskonen, "The Dream Girl III", kierrätystekstiili, 125 cm x 90 cm, 2024

Kuva 17. Reetta Huuskonen, yleiskuva näyttelystä

6 Yhteenveto ja pohdinta

Opinnäytetyöprosessin kautta opin määrätietoisuutta pitkäjätköisen taideteoksen tekemiseen sekä saman aiheen soveltamisen mahdollisuutta moneen asiaan. Teoria osuuden lähteiden etsiminen ja lukeminen oli kiinnostavaa ja antoisaa. Naishahmot elokuvissa ovat aieminkin inspiroineet taidettani ja oli mielestäni rakentavaa tarkastella niitä myös kriittisten linssien läpi.

Taiteellisen prosessin myötä itsevarmuuteni erilaisiin tekstiilitaiteen menetelmiin kohosi. Tekstiilin ja kankaan työstäminen on nyt ominaisempi osa työskentelyäni ja osaan paremmin arvioida ajan tarvettani esimerkiksi käsin ommeltaviin yksityiskohtiin. Koin oman taiteen tekemisen tyylini ja tapani vahvistuvan prosessin myötä. Maalaus on minulle edelleen tekniikka, josta kaikki alkoi ja johon aina palaan. Tekstiilitaiteen rinnastaminen maalaukseen tuntuu selkeältä ratkaisulta, sillä molemmissa voi huomata pelkistetyn ja tyylytellyn tapani tehdä taidettani. Jatkan varmasti myös tulevassa taiteellisessa tuotannossani maalauksen ja tekstiilitaiteen yhdistämistä.

Sain kokemusta taidemuseolle ripustamisesta ja isoon tilaan yhteisnäyttelyn suunnittelusta. Opinnäytteeni on ensimmäinen tekemäni teossarja, jonka ripustus oli installaatiomainen. Sain ohjaavilta opettajilta ja kollegoilta mielipiteitä, jotka auttoivat päästämään irti ajatuksestani, että teokset pitää vain asettaa seinälle. Varsinkin tekstiilitaiteessa, joka on omalla tavallaan kolmiulotteista ja materiaali keskeistä, seinälle ripustaminen ei ole ainoa vaihtoehto. Installaation omainen ripustus taidemuseon nurkassa loi teoksille oman tilan, joissa ne olivat vuorovaikutuksessa aivan uudella ja ennakoimattomalla tavalla.

Jatkan varmasti epäsovinnaisen naishahmojen edustuksen aiheen ja elokuvien tutkimisen parissa sekä näiden yhdistämistä taiteelliseen tekemiseeni. Yleisesti naisten asemasta puhuminen taiteen kautta on oma keinoni ilmaista mieltäni sekä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun tasa-arvosta. Mielestäni aiheeni on relevantti ja pinnalla varsinkin tällä hetkellä, kun naisten oikeuksia rajoitetaan maailman laajuisesti. Vähäosaisia siviilejä sortava sota sekä ihmisoikeuksia rajoittavat hallinnot vaarantavat naisia ja naisten lisääntymisoikeuksia, koskemattomuutta ja vähentävät sosioekonomisen tasa-arvoisuuden toteutumista. Nykyhetkisyys ja ajan hermoilla toimiminen on tärkeä osa taidettani sekä otan vaikutteita niitä asioista, joihin koen muutoksen olevan ehdottoman tärkeää.

Tällä hetkellä eniten kiinnostaa jatkokehittää symboleja, kuten valtakunnanomenaa ja muita vallan esineitä tekstiilin keinoilla. Kolmiulotteiset kankaista tehdyt esineet ovat kiinnostavia itsekseen sekä isompaan kokonaisuuteen liitettynä. Valtaesineiden lymyvää kulttuurin

hallitsevuutta voisi olla kiinnostava tutkia, kun se on tehty verhosta tai lakanasta kullan sijaan.

Lähteet

- Backman Rogers, A. 2015. American Independent Cinema. Edinburgh University Press. Viitattu 7.1.2024. Saatavissa https://search-ebSCOhost-com.ezproxy.saimia.fi/login.aspx?direct=true&db=e000xww&AN=1140076&site=ehost-live&ebv=EB&ppid=pp_Cover1
- Bieniek, N. 2014. Glacier. This is no fantasy. Viitattu 3.2.2024. Saatavissa <https://thisisnofantasy.com/art-fairs/sydney-contemporary-2015-natasha-bieniek/#&gid=1&pid=10>
- Carpenter, J. & Hill, D. 1978. Halloween. Compass International Pictures & Falcon Films. Viitattu 3.1.2024. Saatavissa <https://movie-screencaps.com/halloween-1978/page/56#foobox-1/56/halloween-movie-screencaps.com-9957.jpg?ssl=1>
- Coppola, S. 1999. The Virgin Suicides. Paramount Pictures. Viitattu 7.1.2024. Saatavissa <https://fancaps.net/movies/Image.php?imageid=6177489>
- Haveri, M. 2016. Pehmeä taide, lankatekniikat kuvataideilmaisussa. Helsinki: Maahenki oy.
- Hawash, K & Korpak, H. 2022, 2023. Wild Song. Suomen taideyhdistys. Viitattu 3.2.2024. Saatavissa <https://www.suomentaideyhdistys.fi/post/kholod-hawash-william-thuring-palkinnon-saaja>
- Lukkarinen, L. 2008. Kierrätysmateriaalin käyttö nykytekstiilitaiteessa: tulkintoja kierrätetystä tekstiilimateriaalista naiseuden ja arjen valossa. Helsinki: Taideteollinen korkeakoulu.
- Pereda, C. 2022. Piggy. Film Affinity. Viitattu 12.2.2024. Saatavissa https://www.filmaffinity.com/en/filmimages.php?movie_id=817802
- Roche, D. 2017. Remaking Horror According to the Feminists Or How to have your Cake and Eat It, Too. HAL Science. Viitattu 19.11.2023. Saatavissa <https://hal.science/hal-01709314>
- Royal Collection Trust. The Sovereign's Orb. Viitattu 7.3.2024. Saatavissa: <https://www.rct.uk/collection/themes/trails/the-crown-jewels/the-sovereigns-orb>
- Thornham, S. 1999. Feminist Film Theory. Edinburgh University Press. Viitattu 2.1.2024. Saatavissa <https://ebookcentral.proquest.com/lib/lab-ebooks/detail.action?docID=6141753&pq-origsite=primo>